

Europa necessita el periodisme

Aquest manifest de la Federació Europea de Periodistes (FEP) proporciona recomanacions als candidats i candidates al Parlament Europeu amb la finalitat de promoure la llibertat de la premsa, el pluralisme en els mitjans de comunicació i un periodisme «de qualitat» en tots els Estats membres de la UE, als països candidats i a la resta del món.

A escala europea, la Carta dels drets fonamentals de la UE promou la llibertat d'expressió, la llibertat i el pluralisme dels mitjans de comunicació. No obstant això, el periodisme i els i les periodistes pateixen cada vegada més pressions.

Quatre periodistes han perdut la vida dins de la Unió Europea durant els dos últims anys. Es tracta bàsicament d'un atac sense precedents contra els nostres valors.

La viabilitat financera dels mitjans de comunicació independents està en joc, la concentració creixent dels mitjans de comunicació i el poder cada vegada més gran de les empreses tecnològiques, sobretot de les plataformes de xarxes socials, sense responsabilitat ni de regulació, suposen una amenaça sense precedents per a l'ecosistema de la informació.

El Grup d'Alt Nivell sobre la Desinformació de la Comissió Europea ha reiterat la necessitat d'invertir en un periodisme «de qualitat», també de la importància de l'educació sobre el periodisme, del pluralisme, de la supervivència i de la innovació en els mitjans de comunicació.

El Parlament Europeu s'ha mostrat un ferm defensor de la llibertat de premsa, de la justícia social, de la igualtat, dels drets humans i dels drets d'autoria. Les eleccions europees de 2019 constitueixen un canvi per a la Unió Europea, que amb tota urgència ha de reprendre el contacte amb la seva ciutadania i representar els seus interessos.

Desitgem una Unió Europea encaminada cap al futur on no sembli que solament importen l'economia i el creixement, i on s'han de prendre mesures concretes per garantir el dret a la informació de la ciutadania.

Desgraciadament, el molt solemne Pilar Europeu dels Drets Socials (PEDS) i el semestre europeu, així com al-

tres estratègies de la UE, com el mercat únic digital, no proporcionen un marc suficient perquè els Estats membres prenguin mesures d'empara dels i les periodistes i *freelance* dels mitjans de comunicació, que viuen sovint en condicions extremadament precàries i acaben abandonant la professió. El futur pressupost de la UE hauria de contribuir a aconseguir els objectius socials i no discriminatoris de la UE per a finals de 2020: la igualtat de tracte per a tots els treballadors i treballadores independentment del seu contracte laboral, mentre es renova el necessari impuls polític per recolzar al periodisme com a bé públic essencial.

Fem una crida a tots els dirigents polítics a donar suport a les nostres propostes en favor de la recuperació a Europa d'uns mitjans de comunicació lliures, dignes de la confiança ciutadana i plurals, en la mesura del possible en cooperació amb el Consell d'Europa, el representant de l'OSCE per a la llibertat dels mitjans de comunicació i de la resta dels actors pertinents implicats en la propietat dels mitjans de comunicació.

Europa té necessitat de:

- 1.- Pluralisme en els mitjans de comunicació
- 2.- Viabilitat financera i futur del periodisme
- 3.- Periodisme d'investigació
- 4.- Negociació col·lectiva i empara social per a totes les persones treballadores
- 5.- Construir la confiança i la presa de responsabilitat a través d'un periodisme ètic
- 6.- Drets d'autoria. Contractes equitatius per a tota la professió
- 7.- Uns mitjans de comunicació públics forts i independents
- 8.- Seguretat a la feina: No a la impunitat

1.- Europa té necessitat del pluralisme en els mitjans de comunicació

Cal crear-se un entorn que afavoreixi l'existència de mitjans de comunicació independents i així limitar la concentració de la propietat dels mitjans de comunicació europeus. El pluralisme i la democràcia exigeixen que totes les veus siguin escoltades en els mitjans de comunicació.

Recomanacions:

- Ha d'haver-hi unes **lleis que minimitzin els monopolis** i les posicions dominants al mercat per garantir la transparència de la propietat i de la gestió dels mitjans de comunicació.
- Els Estats membres han d'assegurar un control independent i l'existència de mecanismes eficaços per evitar conflictes d'interessos, **garantir la independència editorial** i protegir el paper dels mitjans de comunicació com a guardians de l'interès públic.
- Ha d'augmentar el suport a les iniciatives europees sobre control de la independència i de la **propietat dels mitjans a Europa**, -com el Monitor del Pluralisme dels mitjans de comunicació-, així com els controls que pretenen garantir l'adequació de les noves legislacions de la UE als principis de la llibertat dels mitjans i del pluralisme. Aquestes iniciatives són complementàries de les legislacions nacionals que pretenen preservar o reforçar aquests principis.
- Sostenir les iniciatives que reforcen la **igualtat de gènere i la diversitat de la informació**, des de l'entrada en la professió i mentre aquesta s'exerceix, per conciliar vida professional i la privada, en la negociació salarial, en l'accés als càrrecs directius, per aconseguir una millor representació de les dones i com a font d'informació.

2.- Viabilitat financera i futur del periodisme

La qualitat i la diversitat del periodisme només pot ser mantinguda amb un finançament independent a llarg termini, tant en el contingut com en la formació dels i les periodistes. El proper pressupost d'Europa Creativa 2021-2027 ha de reflectir el compromís de la UE en favor d'un ecosistema durador per als mitjans de comunicació. La Directiva recentment revisada dels Serveis als Mitjans de comunicació Audiovisuals reforça amb tota la raó el rol de l'educació en els mitjans de comunicació. Obliga els membres de la UE a promoure i a prendre mesures per desenvolupar les competències en matèria d'educació en els mitjans de comunicació (article 33 bis).

Recomanacions:

- Donar suport a les iniciatives que pretenen explorar **nous mètodes de finançament del treball periodístic**, incloent-hi models de finançament sense ànim de lucre, i desenvolupar nous models econòmics socialment estables que pretenen finançar i sostenir el periodisme professional, transfronterer, independent i d'investigació.
- La UE i les organitzacions empresarials haurien d'invertir en les competències i el treball. Els i les periodistes, incloent-hi *freelances*, haurien de tenir dret a **programes de formació al llarg de la seva carrera**. S'hauria d'estimular l'educació i la formació professional dels i les periodistes i de responsables de mitjans de comunicació sobre la igualtat de gènere i la diversitat.
- La **formació en mitjans de comunicació per a totes les generacions** amb la finalitat de preservar el futur del periodisme és essencial i hauria de ser impulsada per la UE. S'ha de potenciar la formació a escala nacional pels i per a les periodistes.

3.- El periodisme d'investigació

Les investigacions periodístiques potencien la democràcia i la ciutadania responsable enfront dels afers públics. Els i les periodistes haurien de poder portar les seves investigacions sense témer ser objecte de vigilància o persecució.

Recomanacions:

- **Facilitar l'accés als documents de la UE** i a les dades públiques a la ciutadania i als periodistes.
- **Impulsar les propostes que busquen l'empara dels i les periodistes a la UE quan són perseguits/des per part de la justícia** per censurar la seva feina o acovardir-los. Derogar les lleis penals sobre la difamació.
- **Pressionar perquè es protegeixin les fonts periodístiques** en tots els Estats membres de la UE.
- **Lluitar contra el creixent control electrònic.**

4.- Negociació col·lectiva i empara social per a totes les persones treballadores

Tal com estableix la Carta de la UE (article 12), cal reforçar el dret dels i les periodistes, especialment dels que treballen a la peça, d'afiliar-se a un sindicat i de ser representats/des en les negociacions i acords col·lectius. La recent decisió del Comitè de Ministres del Consell d'Europa de posar fi a les restriccions a la negociació col·lectiva per a autònoms/es hauria de servir de base a les futures polítiques europees en la matèria.

Recomanacions:

- **Promoure les iniciatives que instauren i reforcen el diàleg social en el sector dels mitjans de comunicació** a escala nacional i europea, especialment en els nous membres de la UE on el diàleg social en els mitjans de comunicació pràcticament no existeix.
- **Garantir la igualtat de drets i de tractament per a totes les formes de treball**, incloent-hi qui ho fa a la peça, treballen en mitjans digitals, etc., amb un model de contractes laborals equitatius i amb una protecció social suficient.
- **Vetllar perquè les normatives sobre competència no castigui el dret a la negociació col·lectiva.** L'aplicació de la legislació sobre competència hauria de tenir en compte el desequilibri de forces en la negociació a la qual s'enfronta la part més feble, que sol ser el o la *freelance*.
- **Millorar la igualtat de gènere en el periodisme**, especialment en la bretxa salarial entre homes i dones. Elaborar un estudi detallat d'aquesta bretxa salarial en el sector de la informació i establir una legislació específica en el periodisme.

5.- Construir la confiança i la responsabilitat a través d'un periodisme ètic

S'observa una decadència manifesta de la confiança cap als mitjans de comunicació i, especialment aquests últims anys, cap a les xarxes socials. La millor manera de servir al públic és disposar de mitjans de comunicació responsables i transparents, que proporcionen a la ciutadania europea les informacions precises i imparcials, la millor arma contra la desinformació.

Recomanacions:

- **Promoure òrgans de regulació** com els codis deontològics i els consells de la informació per reforçar la qualitat del periodisme, incloent-hi els mitjans digitals i les xarxes socials.
 - **Donar suport a les iniciatives que reforcin la diversitat de contingut en els mitjans de comunicació** integrant l'expressió de totes les capes de la societat.
 - **Impulsar un marc polític i jurídic clar per assegurar la transparència i la responsabilitat de les plataformes dominants** en relació amb els continguts compartits, com els indicadors de transparència de les fonts, l'autoregulació i les inversions.
-

6.- Drets d'autoria. Contractes equitatius per a tota la professió

Cal reforçar els drets d'autoria dels i de les periodistes (incloent-hi els i les que treballen a la peça i el fotoperiodisme) per garantir una remuneració justa i contractes negociats equitativament entre periodistes i les empreses de mitjans.

Recomanacions:

- Crear un veritable dret connex per a segones vendes dels continguts per a publicacions de premsa.
- Assegurar el ple **reconeixement dels i les periodistes com a autors/es** i un repartiment just i proporcionat dels ingressos generats al món digital resultant d'aquest dret.
- Adoptar **mesures de transparència clara que ofereixi a autors i autores** i a artistes intèrprets una base que els permeti rebre un pagament just que necessiten.

7.- Uns mitjans de comunicació de servei públic fort i independents

Els mitjans de comunicació públics cada vegada més pateixen atacs a Europa. Són, no obstant això, un pilar bàsic del pluralisme informatiu que han de ser activament promoguts i protegits.

Recomanacions:

- Dotar d'un **finançament estable per a uns MMPP independents** que serveixin a l'interès general.
- **Protegir els mitjans de comunicació públics de les ingerències polítiques** en la seva gestió quotidiana i la seva línia editorial.
- Promoure en els MMPP la seva **adaptació a la innovació i desenvolupament**, posant èmfasi en la presència *on-line* i en la necessitat d'arribar a tots els públics, en particular els joves.
- Donar suport a les **reformes dels MMPP als països candidats a la UE**.

8.- Seguretat a la feina: no a la impunitat

Els i les periodistes tenen el dret de treballar lliurement sense por a la violència física ni a ser detinguts/des. La protecció als i les professionals de la informació ha de ser defensada a tota Europa.

Recomanacions:

- Posar en pràctica la recomanació del Consell d'Europa CM/Rec(2016)4 sobre la **protecció del periodisme i la seguretat dels i les periodistes** i la resta d'actors dels mitjans de comunicació.
- Monitorar les **investigacions en curs sobre homicidis i les agressions físiques contra informadors/es** a la Unió Europea.
- Comprometre's contra les **amenaces i el creixent assetjament en línia a periodistes**, especialment contra dones periodistes.

La informació és un bé públic

La Federació Europea de Periodistes (FEP) és l'organització de periodistes més gran d'Europa, on representa més de 300.000 periodistes en 45 països. Defensa els drets professionals i socials dels i les periodistes.
<http://europeanjournalists.org>